

LegalSource™
vertinimo
ataskaita:
Kėdainių miškų urėdijai

Kėdainiai, Lietuva

Sertifikuota:

NEPCon
Girulių g. 20-81, Vilnius
Lietuva
Tel.: +370 684 7878729
Kontaktinis asmuo: Justinas
Janulaitis
El. paštas: lithuania@nepcon.net

Ataskaita patvirtinta: 2014 m. rugpjūčio 8 d.
Ataskaitos formatas: konfidenciali
Audito data: 2014 m. liepos 18 d.
Auditoriai: Gerimantas Gaigalas

Sertifikavimo tipas: individualus
Sertifikato kodas: NC-LS-000011
Sertifikatas išduotas: 2014 m. rugpjūčio 14 d.

*Ataskaita parengta vadovaujantis standartu (ais): 2013 m. sausio 8 d.
LegalSource Standarto Versija 1,*

Kontaktinis asmuo: Zigmas Guoga,
vyriausiasis inžinierius
Adresas: S. Dariaus ir Girėno g.
46, Kėdainiai, Lietuva

TURINYS

1. ĮŽANGA.....	3
2. AUDITO IŠVADOS.....	4
Pagrindiniai pastebėjimai ir rekomendacijos	4
Audito rekomendacija.....	4
Neatitiktųjų protokolai (NAP)	4
Pastebėjimai	4
Veiksmai, kurių ėmėsi Įmonė iki ataskaitos užbaigimo.....	4
3. PAGRINDINĖ INFORMACIJA APIE ĮMONĘ	5
Kontaktinė informacija	5
Apimtis.....	5
4. AUDITO PROCESAS	6
Auditorių komanda.....	6
Audito proceso apibūdinimas	6
Priedas I: Esamų Neatitikties Protokolų (NAP) įvertinimas.....	7

1. IŽANGA

Siekiant įgyvendinti Europos Sąjungos medienos reglamento reikalavimus bei įdiegti deramo patikrinimo sistemas, miškų urėdijos Lietuvoje nusprendė bendradarbiauti su ES Komisijos pripažinta stebėsenos organizacija UAB „NEPCon LT“, kuri nuolatos pagal LegalSource standartą remis ir kontroliuos miškų urėdijų vykdomos veiklos atitiktį ES medienos reglamentui. LegalSource sertifikatas įrodo, kad Miškų urėdijos įvertina bei mažina nelegalių medienos produktų patekimo į reguliuojamą rinką rizikas. Standarto reikalavimai apima: tiekimo grandinės valdymą, rizikos vertinimą, rizikos mažinimą, produkcijos arba įsigytų miško produktų kokybės sistemas bei kita.

Šios ataskaitos tikslas yra įvertinti VĮ Kėdainių miškų urėdijos, toliau vadinamos Įmonė, veiklos atitiktis LegalSource standarto reikalavimams. Ataskaitoje pateikiami NEPCon auditorių, vertinusių Įmonės veiklą pagal aukščiau minėtą standartą, pastebėjimai. Žemiau esančiame skyriuje pateikiamos audito išvados bei koregavimo veiksmų reikalavimais nurodomi būtini atlikti veiksmai.

Ginčų sprendimas: Jeigu NEPCon klientai susiduria su organizacijomis arba asmenimis, turinčiais nusiskundimų arba pastabų dėl NEPCon teikiamų paslaugų, pastarosios yra raginamos kreiptis į NEPCon biurą tiesiogiai. Oficialūs skundai ar pastabos pateikiami raštu.

2. AUDITO IŠVADOS

Pagrindiniai pastebėjimai ir rekomendacijos

Pagal miškų urėdijos patvirtintą rizikos vertinimą, mažo rizikos lygio legalumo neatitiktis įvertinta kaip reikšminga tik darbuotojų saugos ir sveikatos rodiklyje. Tuo tikslu yra parengtas rizikos mažinimo priemonių planas, pagal kurį miškų urėdija turi atlikti reguliarius darbų saugos praktinius patikrinimus pavojingų darbų vykdymo vietoje. Kadangi šio audito metu buvo vertinama tik dokumentinė LegalSource sertifikavimo dalis, praktiniai patikrinimai bus atliekami iki 2014 metų pabaigos bei bus pateiktas atskiras priedas prie vertinimo ataskaitos (detaliau žr. „Audito proceso apibūdinimas“).

Audito rekomendacija

Remiantis įmonės atitiktimis LegalSource reikalavimams, auditorius rekomenduoja:	
☒	Patvirtinta sertifikavimui: Neiškeliant NAP
☐	Sertifikavimui nepatvirtinta: Reikalinga atitiktis esminiams NAP
Papildomi komentarai:	

Neatitikčių protokolai (NAP)

Pastaba: NAP apibūdina neatitiktis nustatytas Organizacijoje auditų metu. NAP taip pat nurodo laiką, skirtą Organizacijai pademonstruoti atitiktis. ESMINIAI NAP iškelti vertinimo/re-sertifikavimo metu turi būti įvykdyti prieš išduodant sertifikatą. ESMINIAI NAP iškelti kasmetinio audito metu turi būti įvykdyti laiku arba sertifikatas bus

☒ NAP neiškelta

Pastebėjimai

Pastaba: Pastebėjimai iškelti ankstyvose probleminių situacijų stadijose, kol dar nesudarytos sąlygos neatitiktims, tačiau auditoriaus nuomone, nesiimant priemonių, ateityje gali tapti neatitiktimis; jei į pastebėjimus nebus atsižvelgta, ateityje jie gali

☒ Pastebėjimų neiškelta

Veiksmai, kurių ėmėsi Įmonė iki ataskaitos užbaigimo

Iki ataskaitos užbaigimo Įmonė atsiuntė patikslintas deramo patikrinimo sistemos procedūras.

3. PAGRINDINĖ INFORMACIJA APIE ĮMONĘ

Kontaktinė informacija

Pagrindiniai kontaktai bendravimui su NEPCon

Pagrindinis asmuo, pareigos:	Zigmas Guoga, vyriausiasis inžinierius
Adresas:	S.Dariaus ir Girėno g. 46, Kėdainiai, Lietuva
Tel./Faks./Svetainė/El. paštas:	+370 686 17157/ +370 347 60991 / www.keduredija.lt / z.guoga@keduredija.lt
Teisinis įmonės tipas:	valstybės įmonė

Kontaktai sąskaitos išrašymui

☐ Tas pats, kaip ir "pagrindinis kontaktas"

Pagrindinis asmuo, pareigos:	Janė Lekečinskienė, vyriausioji buhalterė
Adresas:	S.Dariaus ir Girėno g. 46, Kėdainiai, Lietuva
Tel./Faks./Svetainė/El. paštas:	+370 347 60953/ +370 347 60991 / www.keduredija.lt / j.lekecinskiene@keduredija.lt

Apimtis

Apimtis	Pažymėti viską, kas patenka į sertifikato apimtį		Apimties keitimas (N/A jei vertinimas)
Sertifikato tipas	☒ Individualus	☐ Grupinis	☐
Veikla:	Pirminis: Pirminis gamintojas	Papildoma: -	☐
Apimties aprašymas:			

Padalinių, įtrauktų į sertifikatą, pagrindinė informacija

Įmonės padalinys(-iai)	Adresas Tel./Faks./El. paštas	Veiklos tipas	Produktų grupės, kurios tiekiamos rinkai (įtraukti trumpą aprašymą)	Aplankyta šio audito metu (trukmė valandomis ir auditorius, jei taikoma)
Atskirų padalinių nėra	Atskirų padalinių nėra	Atskirų padalinių nėra	Atskirų padalinių nėra	Atskirų padalinių nėra

☐ Vietoje šios lentelės detali informacija pateikta prieduose

4. AUDITO PROCESAS

Auditorių komanda

Auditorius (iai)	Kvalifikacija
Gerimantas Gaigalas	Lietuvos žemės ūkio akademijoje apgynė miškininkystės magistro laipsnį, Mykolo Romerio universitete – teisės bakalauro ir tarptautinės teisės magistro laipsnius bei Vilniaus aukštesniojoje elektronikos mokykloje įgijo programuotojo specialybę. Dirbo LR aplinkos ministerijoje Miškų departamente, vėliau vadovavo šios ministerijos Tarptautinių ryšių ir sutarčių skyriui. Taip pat dirbo Jungtinių Tautų aplinkos plėtros programos (UNDP) Papua Naujosios Gvinėjos biure bei Europos Komisijos Jungtinių tyrimų centro Aplinkos ir tvarumo institute Italijoje. Nuo 2013 m. dirba UAB „NEPCon LT“ sertifikavimo vadybininku. FSC FM vadovaujančio auditoriaus kursų baigė 2013 m. birželio mėn., o LegalSource vadovaujančio auditoriaus kursų baigė 2014 metais.

Audito proceso apibūdinimas

Kėdainių miškų urėdija jau daugiau nei 10 metų turi FSC FM/CoC sertifikatą. Trečiasis FSC sertifikavimo ciklas prasidėjo šiais metais bei buvo atliktas resertifikavimo auditas, kurį vykdė UAB „NEPCon LT“ auditoriai prieš LegalSource sertifikavimo proceso pradžią (2014 m. balandžio 16-18 d.). Paskutinio audito metu buvo vertinami visi FSC principai ir kriterijai. Ši miškų urėdija per visą ilgą FSC sertifikavimosi laiką demonstravo aukštą veiklos lygį. Atsižvelgiant į šios urėdijos personalo kompetentingumą ir geras žinias apie medienos teisėtumą, planuojama LegalSource auditus vietoje atlikti kartu su FSC kasmetiniais auditais. Kadangi šiais metais FSC resertifikavimo auditas jau atliktas, LegalSource vertinimo auditas vietoje bus vykdomas iki šių metų pabaigos. Šis LegalSource vertinimo auditas buvo atliktas nuotoliniu būdu. Audito metu buvo peržiūrėtos urėdijos deramo patikrinimo sistemos procedūros, rizikos vertinimas, rizikos mažinimo priemonių planas, mokymus patvirtinantys dokumentai bei kiti, su šio standarto įgyvendinimu, susiję dokumentai. Vėliau telefonu buvo bendrauta su už deramo patikrinimo sistemos procedūrų įgyvendinimą bei kitais, pagal procedūrose nustatytas kompetencijos sritis, atsakingais urėdijos darbuotojais. Pokalbių metu buvo patikrinta, kaip įmonė ketina įgyvendinti su šio standarto įgyvendinimu susijusias procedūras. Kadangi šio audito metu buvo vertinama tik dokumentinė LegalSource sertifikavimo dalis, praktiniai patikrinimai bus atliekami iki 2014 metų pabaigos bei bus pateiktas atskiras priedas prie vertinimo ataskaitos.

Priedas I: Esamų Neatitikties Protokolų (NAP) įvertinimas

Pastaba: Šiame skyriuje nurodomi įmonės atlikti veiksmai siekiant įgyvendinti praėjusio audito metu iškeltus NAP. Neįvykdžius neesminio NAP, šis yra pakeliamas iki esminio NAP lygio; Įmonė turi atlikti nurodytus veiksmus arba bus suvestojama kaip neįvykdanti.

Statuso kategorijos	Paiškinimas
Įvykdyta	Įmonė sėkmingai įvykdė NAP.
Neįvykdyta	Įmonė neįvykdė arba dalinai įvykdė NAP.

☒ Pažymėti, jei N/A (NAP nebuvo iškelta)

Urėdijos parengtas

LegalSource rizikos vertinimas

Turinys

Teisėtumo vertinimas.....	3
Reikalavimai	3
1.1. Žemės nuosavybės, valdymo ir naudojimo teisės	3
1.2 Koncesijų licencijos	3
1.3 Miškotvarka ir kirtimų planavimas	5
1.4 Leidimai kirsti mišką	6
1.5 Atskaitymai žemės savininkui ir mokesčių, susijusių su kirtimu, mokėjimas	8
1.6 Pridėtinės vertės mokesčiai ir kiti pardavimo mokesčiai	8
1.7 Pajamų ir pelno mokesčiai	10
1.8 Medienos kirtimo nuostatai	10
1.9 Saugomos teritorijos ir rūšys.....	13
1.10 Aplinkosaugos reikalavimai.....	15
1.11 Darbuotojų sauga ir sveikata	17
1.12 Legalus įdarbinimas	19
1.13 Paprotinės teisės.....	22
1.14 Laisvas ir išankstinis sutikimas	22
1.15 Vietinių gyventojų-čiabuvių teisės.....	22
1.16 Rūšių, kiekio, kokybės klasifikacija.....	23
1.17 Prekyba ir transportas.....	25
1.18 Tikslinė prekyba ir sandorių kainodara.....	27
1.19 Muitinės reglamentai.....	29
1.20 CITES	29

Teisėtumo vertinimas

Reikalavimai	Nurodymai	Informacijos šaltiniai	Analizė	Rizikos vertinimas
1.1. Žemės nuosavybės, valdymo ir naudojimo teisės	Istatymai, apimantys žemės nuosavybės ir valdymo teises, įskaitant paprotines teises, taip pat žemės naudojimo teises, įskaitant teisinių priemonių naudojimą, siekiant gauti žemės nuosavybės, valdymo ir naudojimo teises. Jos taip pat apima teisinį įmonės ir mokesčių registravimą, įskaitant tam reikalingas licencijas. Rizika atsiranda, kai teisės į žemę nebuvo suteiktos pagal galiojančias teisės normas ir, suteikiant žemės nuosavybės, valdymo ir naudojimo teises nebuvo apsieita be korupcijos. Šiuo reikalavimu norima užtikrinti, kad bet kokios žemės nuosavybės, valdymo ir naudojimo teisės buvo išduotos pagal galiojančius įstatymus.	• Lietuvos Respublikos Konstitucija (1992-10-25) • Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (2000-07-18, Nr. VIII-1864) • Nekilnojamo turto registro įstatymas (1996-09-24, Nr. I-1539) • Žemės įstatymas (1994 m. balandžio 26 d. Nr. I-446) • Žemės reformos įstatymas (1991 m. liepos 25 d., Nr. I-1607) • Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymas (1997-07-01, Nr. VIII-359) • Nuosavybės teisių atstatymas į miško plotus ekvivalentine natūra (Vyriausybės nutarimas, 1992-08-25, Nr. 635) • Dėl valstybinės reikšmės miškų perdavimo patikėjimo teise valstybės įmonėms miškų urėdijoms (Vyriausybės nutarimas, 2006-05-17, Nr. 454)	Lietuvoje nekilnojamo turto registracijos procesą griežtai reguliuoja įvairios teisės normos. Nuosavybės ir valdymo teisės gali būti registruojamos žemės registre tik, jei fizinis asmuo ar bet kokios formos juridinis asmuo pateikia atitinkamus dokumentus, patvirtinančius juridines teises į susijusią žemę. Tai gali būti asmens tapatybės dokumentai (pasas, asmens tapatybės kortelė, įmonės registracijos dokumentai ir t.t.), pirkimo-pardavimo sutartys, teismo sprendimai arba kiti dokumentai, įrodantys juridinę teisę turėti nekilnojamo turto. Lietuvoje nebuvo nustatyti arba buvo nustatyta labai nedaug atvejų, kai teisės į žemę buvo suteiktos pažeidžiant vyraujančias teisės normas ir suteikiant žemės valdymo ir tvarkymo teises nebuvo apsieita be korupcijos. Valstybės įmonėms miškų urėdijoms, valstybinės reikšmės miškų perdavimas patikėjimo teise yra patvirtintas Lietuvos respublikos vyriausybės nutarimu, taigi rizikos lygis yra laikomas nereikšmingu.	Rizika nereikšminga
1.2 Koncesijų licencijos	Istatymai, reguliuojantys miškų koncesijų licencijų išdavimo tvarką, įskaitant teisinių priemonių naudojimą koncesijų licencijai gauti. Ypač gerai žinomos su koncesijų licencijomis susijusios problemos – tai	Koncesijų įstatymas (1996-09-10 Nr. I-1510).	Lietuvoje miškų koncesijų teisės gali būti suteiktos tik valstybinių miškų tvarkymui. Šiuo metu nebuvo suteiktos jokios valstybinių miškų tvarkymo koncesijų licencijos. Valstybinius miškus tvarko skirtingi valstybės juridiniai subjektai (42 valstybinės miškų urėdijos, Kuršių	Rizika nereikšminga

	kyšiai, korupcija ir protegavimas pagal giminystę. Miškų koncesijų licencijų arba teisių miško kirtimui išdavimo procesas turi atitikti reikiamą tvarką. Šiuo rodikliu norima išvengti situacijų, kai organizacijos gauna koncesijų licencijas nelegaliomis priemonėmis, pavyzdžiui, kyšininkavimu arba, kai organizacijos ar kiti subjektai neturintys galimybių į tokias teises, gauna jas nelegaliomis priemonėmis. Apribojimas, į kurį reikėtų atsižvelgti vertinant šio rodiklio riziką – nustatyti situacijas, kuriose nebuvo laikomasi tinkamo proceso ir, todėl koncesijų teisės gali būti laikomos išduotomis nelegaliai. Vertinant rizikas reikėtų atsižvelgti į šalies arba šalies regiono korupcijos veiksnius.		Nerijos nacionalinis parkas, Krašto apsaugos ministerija, 60 savivaldybių ir 4 valstybiniai rezervatai).	
--	--	--	---	--

1.3 Miškotvarka ir kirtimų planavimas	Bet kokie teisiniai reikalavimai dėl miškotvarkos, įskaitant miško inventORIZACIJOS atlikimą, miškotvarkos projekto parengimą ir susijusius planavimo ir stebėjimo darbus, o taip pat jų patvirtinimas kompetentingose institucijose. Pagrindinis pavojus kyla, kai miškotvarkos projekto kokybė skatina per didelį kirtimo intensyvumą (taip gali atsitikti dėl klaidingų taksacinių duomenų arba, paprasčiausiai, dėl neatliktų arba neteisingai atliktų skaičiavimų). Reikėtų atsižvelgti į atvejus, kai reikalingi miškotvarkos projektų dokumentai nėra parengti arba jie nepatvirtinti kompetentingų institucijų.	• Miškų įstatymas (1994-11-22, Nr. I-671) • Teritorinio planavimo įstatymas (1995-12-12, Nr. I-1120) • Valstybinės miškų inventORIZACIJOS, valstybinės miškų apskaitos, miškotvarkos projektų rengimo, derinimo ir tvirtinimo, miškotvarkos duomenų centralizuoto kaupimo, tvarkymo ir pateikimo miškų savininkams bei valdytojams tvarka (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymas, 2001-07-02, Nr. 352). • Privatų miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatai (Vyriausybės nutarimas, 1997-07-24, Nr. 799) • Vidinės miškotvarkos projekto rengimo taisyklės (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymas, 2006-09-01, Nr. D1-406) • Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcija (Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus įsakymas, 2010-01-14, Nr. 11-10-V). • Patvirtintų asmenų, turinčių teisę rengti privačių miškų miškotvarkos projektus, sąrašas: http://www.amvmt.lt/images/veikla/stat/MiskoTvarkosProjektai/Priv%20sarasas.pdf • Patvirtintų asmenų, turinčių teisę rengti privačių ir valstybinių miškų miškotvarkos projektus, sąrašas: http://www.amvmt.lt/images/veikla/stat/MiskoTvarkosProjektai/Valsty%20sarasas.pdf • Privatų miško valdų miškotvarkos projektų registras: http://www.amvmt.lt:83/pvp.aspx • 2013 m. „Transparency International“ korupcijos suvokimo indeksas: http://cpi.transparency.org/cpi2013/results/	Lietuvoje miškotvarkos projektus rengia tik juridškai patvirtinti asmenys, turintys specialų išsilavinimą miškininkystės srityje (aukštasis arba bent jau aukštasis neuniversitetinis diplomą miškininkystės srityje) ir įregistruoti specialiaame registre. Vadovaudamasi Aplinkos ministro 2006 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. D1-406, Valstybinė miškotvarkos tarnyba nuo 2007 m. sausio 1 d. atlieka privačių miško valdų miškotvarkos projektų tvirtinimo ir registravimo miškų valstybės kadastrė funkcijas. Visus naujus miškų urėdijų miškotvarkos projektus tvirtina aplinkos ministras, kas užtikrinta visų taikomų įstatymų laikymąsi. Iš parengtos privačių miškotvarkos projektų apžvalgos matyti, kad dauguma projektų yra tikslūs ir neprieštaruoja teisės aktų reikalavimams. Nors ir gali pasitaikyti kai kurių atvejų, kai miškotvarkos projektuose pateikiami klaidingi ar netikslūs duomenys dėl neteisingų taksacinių duomenų, dėl korupcijos arba, paprasčiausiai, dėl neteisingų skaičiavimų, tačiau Lietuvoje tai nėra plačiai paplitęs reiškinys, turintis neigiamos įtakos miškų tvarkymo ir kirtimo planavimui. „Transparency International“ Lietuvos korupcijos suvokimo indeksas 2013 m. buvo 57 (>50), taigi korupcija nėra laikoma pagrindiniu veiksniu, turinčiu neigiamos įtakos miškotvarkos ir kirtimų planavimui Lietuvoje.	Rizika nereikšminga
--	---	--	---	----------------------------

1.4 Leidimai kirsti mišką	Įstatymai, reguliuojantys leidimų kirsti mišką, licencijų ir kitų teisinių dokumentų, reikalingų konkrečioms kirtimams vykdyti, išdavimą. Jie apima teisinių priemonių naudojimą leidimams gauti. Šiuo rodikliu norima išvengti situacijų, kai trūksta leidimų kirsti mišką arba jie gaunami nelegaliomis priemonėmis, pavyzdžiui, kyšininkavimu arba, kai leidimai kirsti mišką yra išduodami teritorijoms ar rūšims, kurių negalima kirsti. Kyšininkavimas yra gerai žinoma problema, susijusi su leidimų kirsti mišką išdavimu. Kyšininkavimas paprastai naudojamas norint gauti leidimus kirsti mišką toms teritorijoms ir rūšims, kurių pagal įstatymus kirsti negalima (pvz. saugomos teritorijos, teritorijos, neatitinkančios minimalaus kirtimo amžiaus ar skersmens reikalavimų, rūšys, kurių negalima kirsti ir t.t.). Tais atvejais, kai leidimuose kirsti mišką nurodytos rūšys ir medienos kokybė turi įtakos atitinkamų preliminarinių mokesčių apskaičiavimui, korupcija ir kyšininkavimas gali būti pasitelkiamas norint produktus priskirti prie tų, už kuriuos mokamas mažesnis mokestis. Šalyje arba šalies regionuose korupcijos lygis gali turėti įtakos, todėl vertinant rizikas reikėtų atsižvelgti į korupcijos veiksnius. Neteisėto miško kirtimo atvejais, leidimai kirsti mišką iš kitų vietų, bet ne tų, kur vykdytas kirtimas, gali būti pateikti, kaip nukirstos medienos	• Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos aprašas (Aplinkos ministro įsakymas, 2010-12-30, Nr. D1-1055) • Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklės (Aplinkos ministro įsakymas 2004-11-10, Nr. D1-577) • Miškų iškirtimo technologinėms ir gamybinėms miškų ūkio reikmėms tvarka (Aplinkos ministro įsakymas 2002-04-03, Nr. 145) • Medienos, reikalingos nuosavų pastatų statybai, remontui ar rekonstrukcijai, kirtimo privačiuose miškuose tvarka (Aplinkos ministro įsakymas, 2002-03-18, Nr. 118) • Privatizuojamų miškų kirtimo tvarka (Aplinkos ministro įsakymas 2002-04-30, Nr. 219) • Miškų ūkio statistika 2012 (Valstybinė miškų tarnyba, 2012 m.) • Apvaliosios medienos pirkimo statistika 2012 m. (Valstybinė miškų tarnyba, 2012 m.)	Lietuvoje leidimai kirsti mišką išduodami pagal išsamų ir griežtą įstatymuose numatytą procesą. Procesą vykdo ir kontroliuoja Valstybinė miškų tarnyba. Daugumoje atvejų miško kirtimai vykdomi pagal miškotvarkos projekto ir išduotų leidimų kirsti mišką reikalavimus. Tačiau yra konkrečių miško kirtimo tipų, kai leidimų kirsti mišką nereikia ir miškas gali būti kertamas tik pateikus raštišką pranešimą Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus teritoriniams poskyriams. Šie kirtimai apima atrankinius sanitarinius kirtimus; baltalksnių, drebulių, gluosnių ir blindžių kirtimą neplynais kirtimais III-IV miškų grupių miškuose, nepriklausomai nuo medyno amžiaus; neplynus kirtimus vyresniuose kaip 20 metų amžiaus III-IV miškų grupių medynuose, kai miško savininkas savo reikmėms per metus iš vieno hektaro išsikerta iki 3 kietmetrių likvidinės medienos, bet ne daugiau kaip 15 kietmetrių iš visos savo miško žemės sklypo; plynuosius sanitarinius kirtimus - stichinių nelaimių miškuose atvejais; retinimo ir einamuosius kirtimus. Taip pat, be leidimo kirsti mišką privataus miško savininkai gali kirsti ribines linijas (1,5 metro į savo pusę), sausuosius, vėjavartas, vėjalaužas, vykdyti jaunuolynų ugdymą iki 20 metų medynuose. Net jeigu teisinės institucijos padidino neteisėto miško kirtimo kontrolę Lietuvoje, neteisėtų kirtimo atvejų vis tiek pasitaiko. Paskutinius ketverius metus (2008-2012 m.) neteisėtų kirtimų kiekis buvo daug mažesnis, tačiau palyginti su 2002 m., sumažėjo 64 proc. 2011 m. buvo nustatyti 527 atvejai valstybiniuose ir	Rizika nereikšminga
----------------------------------	--	---	--	----------------------------

	teisėtumo įrodymas.		privačiuose miškuose, nelegaliai iškirsta buvo 8500 m³. Didžioji dalis (71 proc.) neteisėtai iškirsto miško, sudarančio 6 000 m³, buvo iškirsta privačiuose miškuose. 2011 m. pasitaikė 46 atvejai, kai jau pagaminta apvalioji mediena buvo pavogta iš valstybinių miškų (iš viso 700 m³). Pagal Valstybinės miškų tarnybos pateiktus statistinius duomenis, neteisėtai kertama mediena Lietuvoje sudaro tik 0,1 proc. visos iškertamos medienos kiekio. Naujausi turimi 2013 m. duomenys rodo neteisėto miško kirtimo atvejų ir kiekio mažėjimo tendencijas. Per pastaruosius trejus metus nebuvo pranešta apie oficialius kyšininkavimo atvejus tarp asmenų, atsakingų už leidimų kirsti mišką išdavimą. „Transparency International“ Lietuvos korupcijos suvokimo indeksas 2013 m. buvo 57 (>50), taigi korupcija nėra laikoma pagrindiniu veiksniu, turinčiu įtakos galimybei gauti leidimus kirsti mišką toms teritorijoms ir rūšims, kurių pagal įstatymus nebūtų galima kirsti.	
--	---------------------	--	--	--

1.5 Atskaitymai žemės savininkui ir mokesčių, susijusių su kirtimu, mokėjimas	Įstatymai, susiję su konkrečiais teisiškai privalomais miško kirtimo mokesčiais, pavyzdžiui, atskaitymais žemės savininkams, nenukirsto miško pardavimo mokesčiais ir kitais su medienos tūriu susijusiais mokesčiais. Jie taip pat apima mokesčių mokėjimą pagal tinkamą kiekio, kokybės ir rūšių klasifikaciją. Neteisinga miško produktų klasifikacija yra gerai žinoma problema ir ji dažnai susijusi su kyšių davimu tarnautojams, atsakingiems už klasifikavimo kontrolę.		Lietuvoje nėra konkrečių miško kirtimo mokesčių, pavyzdžiui, atskaitymų žemės savininkams, nenukirsto miško pardavimo mokesčių ir kitų su medienos tūriu susijusių mokesčių. Taip pat nėra mokesčių už kiekį, kokybę ir rūšis.	Netaikoma
1.6 Pridėtinės vertės mokesčiai ir kiti pardavimo mokesčiai	Įstatymai, susiję su skirtingais pardavimo mokesčių tipais, taikomais parduodamai žaliavai, įskaitant neiškirstą mišką. Jų išvengti galima parduodant produktus be oficialaus pardavimo dokumento arba parduodant produktus daug žemesne už oficialią rinkos kainą ir mokant neoficialiai.	• Pridėtinės vertės mokesčio įstatymas (2002-03-05, Nr. IX-751) • Privalomųjų atskaitymų į Lietuvos Valstybės biudžetą iš pajamų už parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką apskaičiavimo ir mokėjimo tvarka (Vyriausybės nutarimas, 2002-08-10, Nr. 1229) • Nenukirsto valstybinio miško kainų nustatymas (Aplinkos ministro įsakymas, 1998-09-30, Nr. 194) • Nenukirsto valstybinio miško skyrimo ir pardavimo taisyklės (Vyriausybės nutarimas, 2001-10-31, Nr. 1286) • Valstybinės mokesčių inspekcijos Lietuvos mokesčių mokėtojų duomenų bazė • Įregistravimo į Pridėtinės vertės mokesčio mokėtojų registrą / išregistravimo iš Pridėtinės	Lietuvoje pridėtinės vertės mokestį (PVM) moka visi asmenys (fiziniai ir juridiniai), kurių metinė veiklos apyvarta viršija 155 000 Lt. Valstybinė mokesčių inspekcija yra atsakinga už kiekvieną mėnesį mokesčių mokėtojų deklaruojamo PVM surinkimą. Nuo 2008 m. sausio 1 d. įsigaliojus PVM įstatymo pataisai už medieną moka pirkėjas, o ne pardavėjas. Įsigaliojus šiam pakeitimui, tapo sunkiau išvengti sumokėti pridėtinės vertės mokestį. Pastarieji pakeitimai laikomi pakankama prevencine priemone neteisėtai su PVM mokėjimu susijusiai veiklai sustabdyti, taigi laikoma, kad su PVM susijusi rizika yra nereikšminga.	Rizika nereikšminga

		<u>vertės mokesčio mokėtojų registro taisyklės</u> (Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininko įsakymas, 2002-06-26, Nr. 178)		
--	--	---	--	--

1.7 Pajamų ir pelno mokesčiai		• Pelno mokesčio įstatymas (2001-12-20, IX-675) • Gyventojų pajamų mokesčio įstatymas (2002-07-02, Nr. IX-1007) • Privalomųjų atskaitymų į Lietuvos Valstybės biudžetą iš pajamų už parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką apskaičiavimo ir mokėjimo tvarka (Vyriausybės nutarimas, 2002-08-10, Nr. 1229) • Nenukirsto valstybinio miško kainų nustatymas (Aplinkos ministro įsakymas, 1998-09-30, Nr. 194) • Nenukirsto valstybinio miško skyrimo ir pardavimo taisyklės (Vyriausybės nutarimas, 2001-10-31, Nr. 1286) • Valstybinės mokesčių inspekcijos Lietuvos mokesčių mokėtojų duomenų bazė • Įregistravimo į Pridėtinės vertės mokesčio mokėtojų registrą / išregistravimo iš Pridėtinės vertės mokesčio mokėtojų registro taisyklės (Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininko įsakymas, 2002-06-26, Nr. 178)	Jei fizinis asmuo parduoda medieną juridiniam asmeniui, fizinis asmuo privalo sumokėti 15 proc. pajamų mokestį nuo gautos sumos. Šiuo atveju už fizinį asmenį pajamų mokestį sumoka bendrovė, perkanti medieną ir pajamų mokesčio suma yra atskaitoma nuo pirkimo kainos prieš pervedant pinigus fiziniam asmeniui. Jei medieną parduoda pagal individualią veiklą dirbantis asmuo, vykdamas medienos pardavimo veiklą, tada pajamų mokestį šis asmuo moka kartą per metus, užpildęs pajamų deklaraciją. Pajamų mokesčio deklaravimą koordinuoja Valstybinė mokesčių inspekcija. Deklaruojant pajamas ir sumokant pajamų mokestį suteikiama galimybė atgauti dalį deklaruoto pajamų mokesčio, todėl taip daryti yra ekonomiškai naudinga. Valstybinės miškų urėdijos moka 15 proc. pajamų mokestį už parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką. Be to, kaip ir visi juridiniai asmenys, moka 15 proc. pelno mokestį. Papildomai miškų urėdijos moka 50 proc. nuo grynojo pelno į šalies biudžetą.	Rizika nereikšminga
1.8 Medienos kirtimo nuostatai	Apima teisinius reikalavimus kirtimo metodams ir technologijoms, įskaitant atrankinius, plynus, atvejinius kirtimus, medienos pervežimą iš kirtavietės, sezoninius apribojimus ir t. t.	• Privatų miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatai (Vyriausybės nutarimas, 1997-07-24, Nr. 799) • Pagrindinių miško kirtimų normos nustatymo	Medienos kirtimas yra detalai reglamentuotas informacijos šaltiniuose minimuose teisės aktuose. Miško kirtimų taisyklės nustato pagrindinius miško kirtimų (medienos ruošos, medienos	Rizika nereikšminga

	Paprastai jie apima nuostatus dėl kirtavietės dydžio, minimalaus kertamų medžių amžiaus ir (arba) skersmens, miško ekosistemos elementų, kurie turi būti išsaugoti kertant ir t. t. Taip pat, dėmesys turi būti atkreipiamas į valksmų ar ištraukimo kelių įrengimą, kelių tiesimą, sausinimo sistemas, tiltus ir t. t. Be to, turi būti atsižvelgta į kirtimų planavimą, kirtaviečių paruošimą bei stebėseną. Reikia atsižvelgti į bet kokius teisiškai įpareigojančius kirtimus reguliuojančius praktikos kodeksus.	metodika (Aplinkos ministro įsakymas, 2008-07-02, Nr. D1-362) Miško kirtimų taisyklės (Aplinkos ministro įsakymas, 2010-01-27, Nr. D1-79) Nacionalinė miškų ūkio sektoriaus plėtros programa (Vyriausybės nutarimas, 2012-05-23, Nr. 569) Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos aprašas (Aplinkos ministro įsakymas, 2010-12-30, Nr. D1-1055) Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklės (Aplinkos ministro įsakymas, 2004-11-10, Nr. D1-577) Miško kirtimo privačiuose valdose, kurioms nėra sudarytas miškotvarkos projektas, tvarkos aprašas (Aplinkos ministro įsakymas, 2004-11-08, Nr. D1-569) Nenukirsto valstybinio miško pardavimo asmenims, kurių pastatai yra nukentėję nuo stichinių nelaimių, tvarka (Aplinkos ministro įsakymas, 2002-01-23, Nr. 28) Privačiuose miškuose pribrešančių medynų ir brandžių bei perbrendusių medžių nebrandžiuose medynuose pagrindinių kirtimų tvarka (Aplinkos ministro įsakymas, 2002-03-18, Nr. 118). Privatizuojamų miškų kirtimo tvarka (Aplinkos ministro įsakymas, 2002-04-30, Nr. 219) Miškų tvarkymo schemų ir vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklės (Žemės ūkio ministro įsakymas 2004-12-29, Nr. 3D-685) Miškų iškirtimo technologinėms ir gamybinėms miškų ūkio reikmėms tvarka (Aplinkos ministro įsakymas, 2002-04-03, Nr.	ištraukimo) miškuose biologinius, ekologinius ir technologinius reikalavimus. Taisyklės privalomos visiems miško savininkams, valdytojams ir naudotojams. Miško kirtimai skirstomi į pagrindinius, ugdomuosius, sanitarinius ir specialiuosius miško kirtimus. Taip pat šiose taisyklėse apibrėžiamas minimalus kertamų medžių amžius, priklausantis nuo medžio rūšies ir miško grupės. Be to, norint išlaikyti biologinę įvairovę, reikalaujama po kirtimo palikti tam tikrą biologinės įvairovės medžių skaičių viename hektare. Šie medžiai turi atitikti miško kirtimo taisyklėse numatytus kriterijus. Zonoje aplink retųjų paukščių lizdavietes draudžiami pagrindiniai miško kirtimai tam tikru spinduliu, priklausomai nuo saugomo paukščio rūšies. Tokios vietos prieš kirtimą turi būti aiškiai pažymėtos natūroje ir žemėlapiuose. Miško kirtimo taisyklėse minimi technologiniai reikalavimai apimantys biržių išdėstymą ir šliejimą, valksmų ar ištraukimo kelių išdėstymą, medienos sandėliavimą, negyvos medienos palikimą, ir pan. Be Miško kirtimo taisyklių, medienos kirtimą privačiuose miškuose reglamentuoja Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatai, kurie reglamentuoja privačių miškų tvarkymą, šių miškų naudojimą, atkūrimą, apsaugą, miškotvarkos projektų rengimą, taip pat nustato privačių miškų savininkų teises ir pareigas tvarkant, prižiūrint ir naudojant privačius miškus.
--	--	--	--

		145) • Valstybinės miškų tarnybos 2012 m. veiklos ataskaita	Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklės reglamentuoja biržių atrėžimą visų nuosavybės formų miškuose ir jų įvertinimą valstybiniuose miškuose. Biržių atrėžimas ir įvertinimas yra medynų sklypų kirtimui atribojimas ir apmatavimas, medžių ženklinimas, kirstinų medžių tūrio nustatymas bei nenukirsto miško įvertinimas patvirtintomis kainomis. Valstybinė miškų tarnyba yra biudžetinė įstaiga, pagal kompetenciją tvarkanti Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastrą, vykdanči visos Lietuvos miškų inventorizaciją atrankos metodu ir renkanti miškų ūkio statistinius duomenis, atliekanti miškų būklės stebėseną šalies miškuose, kontroliuojanti valstybinių ir privačių miškų būklę, miško naudojimą ir atkūrimą valstybės lygiu, vertinanti miškų inventorizaciją ir miškotvarkos projektus miško valdos ir šalies lygiu, vykdanči valstybinių ir privačių miškų valstybinės kontrolės priežiūrą, siekianti užtikrinti gerą Lietuvos miškų būklę ir tvarų miško ekosistemos funkcionavimą visų nuosavybės formų miškuose, periodiškai tikrina, kaip buvo vykdomi ar biržėse buvo įvykdyti miško tvarkymo veiksmai, laikantis galiojančių teisės aktų. Išanalizavus Valstybinės miškų tarnybos viešai prieinamos 2012 m. metinės veiklos ataskaitos skyriuje „Valstybinių ir privačių miškų kontrolės priežiūra“ pateiktą informaciją prieita išvados, kad rizika susijusi su šio rodiklio reikalavimų įgyvendinimu Lietuvoje yra nereikšminga.	
--	--	--	--	--

1.9 Saugomos teritorijos ir rūšys	Apima įstatymus, susijusius su saugomomis teritorijomis, taip pat su saugomomis, retomis ar nykstančiomis rūšimis, įskaitant jų buveines ir potencialias buveines. Šiuo rodikliu norima išvengti kirtimų rizikos saugomose teritorijose arba teritorijose nesilaikant jų tvarkymo ir apsaugos planų, taip pat neteisėto saugomų rūšių kirtimo dideliais kiekiais.	• Saugomų teritorijų įstatymas (1993-11-09, Nr. I-301) • Aplinkos apsaugos įstatymas (1992-01-21, Nr. I-2223) • Žemės įstatymas (1994-04-26, Nr. I-446) • Miškų įstatymas (1994-11-22, Nr. I-671) • Valstybinių parkų, biosferos rezervatų ir draustinių tvarkymo planų rengimo (Aplinkos ministro įsakymas, 2002-12-21, Nr. 656) • Nacionalinė miškų ūkio sektoriaus plėtros programa (Vyriausybės nutarimas, 2012-05-23, Nr. 569) • Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastro steigimas ir jo nuostatų patvirtinimas (Vyriausybės sprendimas, 2002-04-30, Nr. 587) • Saugomų gyvūnų, augalų, grybų rūšių ir bendrųjų įstatymas (2009-12-17, Nr. XI-578) • Saugomų teritorijų tipiniai apsaugos reglamentai (Vyriausybės nutarimas, 2004-08-19, Nr. 996) • Laukinės augalijos įstatymas (1999-06-15, Nr. VIII-1226) • Laukinės gyvūnijos įstatymas (1997-11-06, Nr. VIII-498) • Bendrujų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai (Vyriausybės sprendimas, 2011-05-25, Nr. 614) • Kompensacijų privataus miško savininkams ir valdytojams, kurių valdose steigiama nauja saugoma teritorija, keičiamas esamos saugomos teritorijos statusas arba nustatyti veiklos apribojimai realiai sumažina gaunamą naudą arba uždraudžia anksčiau vykdytą veiklą, apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkos	Miškų įstatyme teigiama, kad pagal tvarkymo paskirtį Lietuvos miškai yra skirstomi į 4 grupes (miško rezervatai, specialios paskirties miškai, apsauginiai miškai, ūkiniai miškai). Miškus kirsti galima atsižvelgiant į ūkininkavimo tikslus ir apsaugos režimą, nustatytą pagal miškų grupes. Nustatytų saugomų teritorijų tvarkymą reguliuoja Saugomų teritorijų įstatymas. Jame nurodoma, kad pagrindiniai teisiniai dokumentai, reguliuojantys saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo režimą yra šie: Saugomų teritorijų įstatymas, Individualių saugomų teritorijų nuostatai, saugomų teritorijų planavimo dokumentai, individualių saugomų objektų arba teritorijų apsaugos tvarka ir apsaugos sutartys. Lietuvos miškų tvarkymas pagal Miškų įstatymą vykdomas pagal miškotvarkos projektą, kuriame pateikiamas specialus skyrius apie gamtos apsaugos priemones, išvardijamos saugomos rūšys, buveinės ir kitos aplinkosaugos vertybės ir objektai. Visi vertingi objektai pažymėti žemėlapiuose su nurodytomis ir smulkiai aprašytomis apsaugos priemonėmis. Išduodant leidimus kirsti mišką, Miškų tarnyba tikrina savo duomenų bazes ir vertina, ar planuojamo kirtimo zonoje nėra identifikuota saugomų rūšių ar teritorijų, o jei tokios yra, tuomet išrašant leidimą kirsti mišką yra nurodomi taikomi apribojimai ar leidimas kirsti mišką nėra išduodamas. Statistinė informacija apie Lietuvos saugomas teritorijas, retas ir nykstančias rūšis, aptinkamas Lietuvos miškuose ir	Rizika nereikšminga
--	---	--	---	----------------------------

		aprašas (Vyriausybės nutarimas, 2012-03-07, Nr. 260) • Augalų bendrijų Raudonosios knygos sąrašas (Aplinkos ministro įsakymas, 1998-11-30, Nr. 237)	kiti susiję duomenys yra pateikiami Valstybinės miškų tarnybos interneto svetainėje. Valstybinė miškų tarnyba periodiškai tikrina, kaip įgyvendinami teisės aktai, skirti gamtinių vertybių, objektų ir saugomų teritorijų apsaugai. Valstybinė miškų tarnyba turi metinį kontrolės planą, kuriame išvardijami tikrinami aspektai ir vietos (2013 m. metinis kontrolės planas). Be to, regioniniai Aplinkos apsaugos agentūros skyriai periodiškai tikrina, kaip urėdijoje tvarkomi ir taikomi aplinkos apsaugos teisės reikalavimai. Ataskaita apie tikrintas vietas ir nustatytas problemas yra skelbiama Aplinkos ministerijos interneto svetainėje. Lietuvos teisės aktuose aptariami visi šio reikalavimo aspektai.	
--	--	--	--	--

1.10 Aplinkosaugos reikalavimai	Apima įstatymus, susijusius su poveikio aplinkai vertinimu dėl kirtimų, galimų dirvos pažeidimų, apsauginių zonų nustatymo (pvz. šalia vandens telkinių, atvirų vietovių, veisimosi teritorijų), paliekamų medžių skaičiaus kirtavietėje, kirtimo laiko apribojimų ir reikalavimų miškų ūkio technikai. Pagal šį rodiklį rizikos gali būti nustatomos, kai akivaizdžiai matomas sistemingas ir (arba) didelio masto teisiškai reikalaujamų aplinkosaugos priemonių nesilaikymas iki tiek, kad jis kelia pavojų miško ištekliams ir kitoms aplinkosaugos vertybėms.	• Saugomų teritorijų įstatymas (1993-11-09, Nr. I-301) • Aplinkos apsaugos įstatymas (1992-01-21, Nr. I-2223) • Nacionalinė miškų ūkio sektoriaus plėtros programa (Vyriausybės nutarimas, 2012-05-23, Nr. 569) • Saugomų gyvūnų, augalų, grybų rūšių ir bendrijų įstatymas (2009-12-17, Nr. XI-578) • Laukinės augalijos įstatymas (1999-06-15, Nr. VIII-1226) • Laukinės gyvūnijos įstatymas (1997-11-06, Nr. VIII-498) • Bendrijų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai (Vyriausybės sprendimas, 2011-05-25, Nr. 614) • Augalų bendrijų Raudonosios knygos sąrašas (Aplinkos ministro įsakymas, 1998-11-30, Nr. 237) • Miško kirtimų taisyklės (Aplinkos ministro įsakymas, 2010-01-27, Nr. D1-79) • Miškų tvarkymo schemų ir vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklės (Aplinkos ministro įsakymas 2010-06-30, Nr. D1-577) • Miškų tvarkymo schemų ir vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklės (Žemės ūkio ministro įsakymas 2004-12-29, Nr. 3D-685) • Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos (Vyriausybės nutarimas, 1992-05-12, Nr. 343) • Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir	Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklėse nurodoma, kad valstybinių miškų miškotvarkos projekte turi būti skyriai, susiję su miško apsauga nuo gaisrų, sanitarine ir biologinės įvairovės apsauga, rekreacinėmis ir socialinėmis miškų funkcijomis. Privačių miškų miškotvarkos projekte turi būti speciali dalis, susijusi su miško apsauga ir aplinkosaugos reikalavimų įgyvendinimu. Miško darbai turi būti planuojami ir įgyvendinami laikantis Miškų kirtimo taisyklėse nustatytų reikalavimų. Minėtose taisyklėse yra nuostatų dėl kirtimo laiko apribojimų pagal miškų grupes (pavyzdžiui, II grupės ir kai kuriuose III grupės miškuose pagrindiniai kirtimai neleidžiami nuo kovo 1 d. iki rugpjūčio 1 d.). Nustatyti reikalavimai retų ir nykstančių rūšių paukščių lizdaviečių apsaugai, taip pat išsamūs reikalavimai palikti gyvus medžius ir negyvą medieną biologinės įvairovės apsaugai kirtavietėse. Miškų kirtimo taisyklėse taip pat numatoma apsaugos zonų priežiūra prie vandens telkinių ar atvirų vietovių, taip pat kai kurie apribojimai, susiję su dirvos apsauga nuo erozijos. Pavyzdžiui, vandens telkinių apsaugos zonose esančiuose šlaituose, kurių nuolydis didesnis kaip 10°, ir statesniuose kaip 45° šlaituose, plynieji pagrindiniai miško kirtimai nevykdomi. Miškų urėdijos nuolat tikrina, kaip vykdomi miškų ūkio darbai valstybiniuose miškuose, ar juos vykdan	Rizika nereikšminga
--	--	---	---	--------------------------------

		pakrančių apsaugos juostų nustatymo principai (Aplinkos ministro įsakymas, 2007-02-14, Nr. D1-98)	laikomasi planavimo dokumentuose ir miško kirtimo leidimuose nurodytų aplinkosaugos reikalavimų. Valstybinė miškų tarnyba periodiškai tikrina, kaip įgyvendinami teisės aktai, skirti gamtinių vertybių, objektų ir saugomų teritorijų apsaugai. Valstybinė miškų tarnyba turi metinį kontrolės planą, kuriame išvardijami tikrinami aspektai ir vietos (2013 m. metinis kontrolės planas). Be to, regioniniai Aplinkos apsaugos agentūros skyriai periodiškai tikrina, kaip urėdijoje tvarkomi ir taikomi apsaugos teisės reikalavimai. Ataskaita apie tikrintas vietas ir nustatytas problemas yra skelbiama Aplinkos ministerijos interneto svetainėje. Pagal minėtų institucijų parengtas ataskaitas akivaizdu, kad nėra nustatytų sisteminių ir (arba) didelio masto teisės aktų nesilaikymo atvejų, kurie kelia pavojų miško ištekliams ir kitoms aplinkosaugos vertybėms, todėl rizika laikoma nereikšminga.	
--	--	--	---	--

1.11 Darbuotojų sauga ir sveikata	Teisiškai reikalaujama, kad asmenys vykdytys kirtimo darbus naudotų asmenines apsaugos priemones, laikytųsi kirtimo darbų saugos, trumės, režimo ir naudojamų mechanizmų saugos reikalavimų, būtų nustatyta apsaugos zona aplink kirtimo teritoriją. Teisiškai reikalaujama saugiai naudoti chemines medžiagas. Sveikatos ir saugos reikalavimai, kurie turi būti taikomi miško darbams (ne administraciniams darbams ar kitai veiklai, nesusijusiai su miškų ūkine veikla). Šiuo reikalavimu norima nustatyti atvejus, kai atliekant miško darbus nuolat nesilaikant darbuotojų sveikatos ir saugos reikalavimų kyla didelė rizika darbininkų sveikatai ir saugumui.	• Lietuvos Respublikos darbo kodeksas (2002-06-04, IX-926) • Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas (2003-07-01, IX-1672) • Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos įstatymas (2003-10-14, IX-1768) • Pavojingų darbų sąrašas (Vyriausybės nutarimas, 2002-09-03, 1386) • Isakymas dėl darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsaugos priemonėmis (Socialinės apsaugos ir darbo ministras, 2007-11-26, A1-331) • Vyriausybės nutarimas dėl specialiųjų žemės ir miško sąlygų patvirtinimo (Vyriausybės nutarimas 1992-05-12, 343) • Isakymas dėl klausos apsaugos darbe ir kontrolės priemonių (Vyriausiasis valstybinis darbo inspektorius, 2006-03-30, 1-66) • Dėl žemės ir miškų ūkio traktorių, jų priekabų ir prikabinamųjų mašinų atitikties įvertinimo taisyklių patvirtinimo (Žemės ūkio ministras, 2004-12-29, 3D-685) • Isakymas dėl Lietuvos higienos normos HN 69:2003 „Šiluminis komfortas ir pakankama	Sveikatą ir saugą atliekant miškų ūkinę veiklą stebi Valstybinė darbo inspekcija. Ji vykdo ne tik kontrolės ir stebėjimo funkcijas, bet taip pat teikia nurodymus dėl sveikatos ir saugos klausimų skirtinguose verslo sektoriuose. Kadangi patys miškų urėdijos darbuotojai kirtimo darbų nevykdo ir nelaimingų atsitikimų miškų urėdijos darbuotojų tarpe per pastaruosius metus nebuvo arba buvo labai mažai, todėl laikoma, kad dėl nelaimingų atsitikimų ar teisės aktų, susijusių su darbuotojų sauga ir sveikata, pažeidimo rizika miškų urėdijos kasdieninėje veikloje, nesusijusioje su medienos kirtimu, yra nereikšminga. Tačiau visi arba dalis medienos kirtimo darbų miškų urėdijoje yra atliekami rangovinių organizacijų, kurios yra parenkamos viešo konkurso būdu. Miško darbų sektorius Lietuvoje yra laikomas vienu iš pavojingiausių veiklų ir Valstybinė darbo inspekcija taiko specialias kontrolės priemones, t. y. mažiausiai kas metus inspekcija atlieka prevencinį miško kirtimo veiklos stebėjimą visoje Lietuvoje, kad patikrintų, ar nėra nelegalių darbuotojų, taip pat ar nėra pažeidžiami sveikatos ir saugos reikalavimai. Be to, inspekcija renka duomenis apie įvairius nelaimingus atsitikimus darbe ir teikia skirtingų verslo sektorių apibendrintą statistiką. Remiantis įvairių Valstybinės darbo inspekcijos atskaitų analize, akivaizdu, kad miškininkystės sektoriuje vis dar didelis nelaimingų atsitikimų darbe lygis. Miškininkystės sektorius yra vienas iš keturių pavojingiausių sektorių (1. Statyba, 2. Transporto ir apsaugos	Reikšminga (Žr. Rizikos mažinimo priemonių planą).
--	---	---	---	---

		šiluminė aplinka darbo patalpose. Parametru norminės vertės ir matavimo reikalavimai“ patvirtinimo (Sveikatos apsaugos ministras, 2003-12-24, V-770) • Isakymas dėl higienos normos dėl pesticidų veikliųjų medžiagų didžiausios leidžiamos koncentracijos aplinkoje (Sveikatos apsaugos ministras, 2004-06-03, V-412) • Miško darbų saugos taisyklės (1996-11-25, 208) • Darbuotojų sveikatos ir saugos strategija 2009-2012 m. (Vyriausybės sprendimas 2009-06-25, Nr. 669). • Valstybinės darbo inspekcijos ataskaita, 2012 m. (I) • Valstybinės darbo inspekcijos ataskaita, 2012 m. (II) • Valstybinės darbo inspekcijos ataskaita, 2013 m. • Valstybinės darbo inspekcijos apie nelaimingus atsitikimus periodinė ataskaita	paslaugos, 3. Vandens tiekimas ir nuotėkų valymas, 4. Miškininkystė, 5. Elektros, dujų ir garų tiekimas) pagal mirčių ir rimtų sužeidimų skaičių. Remiantis oficialiais Valstybinės darbo inspekcijos duomenimis 2012 m. miškininkystės sektoriuje vykdant miško kirtimą ir su juo susijusius darbus pasitaikė 4 mirtini ir 4 sunkūs sužeidimai, 2013 metais – 2 mirtini ir 2 sunkūs. Per 2014 metų I pusmetį Lietuvoje vykdant miško kirtimą ir su juo susijusius darbus užfiksuoti 5 mirtini ir 2 sunkaus sužalojimo atvejai. Visi nelaimingi atsitikimai įvyko kertant mišką pjūklui. Atsižvelgiant į didėjančią nelaimingų atsitikimų skaičių ir miškininkystės sektoriaus pavojingumą, laikoma, kad miško kirtimas pjūklui ir su juo susiję darbai yra reikšmingos rizikos. Miško kirtimas medkirte laikomas mažiau rizikingu. Per pastaruosius metus oficialiai nebuvo užfiksuotų nelaimingų atsitikimų kertant mišką medkirte, todėl rizika susijusi su miško kirtimu medkirte laikoma nereikšminga. Kasdienė miškų urėdijos veikla, nesusijusi su miško kirtimu nėra laikoma pavojinga, todėl rizika yra nereikšminga.
--	--	--	--

1.12 Legalus įdarbinimas	Teisiškai reikalaujama, kad kirtimo darbus atliekantys asmenys būtų įdarbinti legaliai: pasirašę darbo sutartį, mokėtų mokesčius už privalomą sveikatos draudimą, turėtų darbo leidimus bei kvalifikacinius pažymėjimus atliekamiems darbams. Be to, reikalavimas apima minimalų darbuotojų amžių bei minimalų darbuotojų amžių atliekant pavojingus darbus, priverstinį ir privalomą darbą, diskriminaciją bei laisvę kooperuotis. Teisės reikalavimai dėl kirtimų veikloje dalyvaujančių darbininkų įdarbinimo, įskaitant reikalavimus sutartims ir darbo leidimams, reikalavimus privalomajam draudimui, reikalavimus kvalifikacijos pažymėjimams ir kitus reikalavimus mokymui. Be to, punktuose aptariami minimalaus darbinio amžiaus ir minimalaus amžiaus asmeniui, dirbančiam pavojingus darbus atitiktis, įstatymai prieš priverstinį ir privalomą darbą, diskriminaciją, laisvę vienytis. Šiuo reikalavimu norima užtikrinti galimybę nustatyti sistemingą arba didelio masto darbo ir (arba) įdarbinimo taisyklių ir reglamentų nesilaikymą. Siekiama nustatyti, kur vyksta rimti darbuotojų juridinių teisių pažeidimai, pavyzdžiui, priverstinis, nepilnamečių arba nelegalus darbas.	• Lietuvos Respublikos darbo kodeksas (2002-06-04, IX-926) • Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (2000-07-18 d, Nr. VIII-1864) • Valstybinio socialinio draudimo įstatymas (1991-05-21, Nr. I-1336) • Vyriausybės nutarimas dėl sezoninio darbo (1994-03-07, Nr. 154) • Vyriausybės nutarimas dėl asmenų iki 18 metų įdarbinimo (1994-03-07, Nr. 138) • Isakymas dėl miško darbų saugos taisyklių patvirtinimo (1996-11-25, 208) • Įdarbinimo per laikinojo įdarbinimo įmones įstatymas (2011-05-19, XI-1379) • Valstybinės darbo inspekcijos ataskaita, 2012 m. • Valstybinės darbo inspekcijos veiksmų planas, 2013 m. • Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondo (Eurofund) ataskaita Nedeclaruoto darbo stabdymas Europos Sąjungoje	Teisėtas įdarbinimas Lietuvoje yra apibūdinamas daugeliu skirtingų įstatymų. Pagal įstatymus, visi darbuotojai privalo būti pasirašę darbo sutartį, kuri yra privalomojo socialinio draudimo pagrindas, todėl jie yra apdrausti mokant mokesčius socialinio draudimo bendrovei SoDra. Pagal Darbo įstatymo reikalavimus, darbo sutartis turi būti parengta raštu ir joje turi būti pateiktos jos galiojimą užtikrinančios esminės nuostatos, pavyzdžiui, mokėjimo sąlygos, darbo vieta ir darbo aprašymas. Tam tikrų rūšių darbo sutartims gali reikėti papildomų nuostatų, pavyzdžiui, sutarties terminas, sezoninis darbas ir t. t. Trumpalaikis samdymas pasitelkiant įdarbinimo agentūras – tai terminuotų sutarčių alternatyva. Laikinas įdarbinimas Lietuvoje greitai plinta kaip lankstus darbo puse etato, projekcinio darbo ar terminuoto įdarbinimo sprendimas ir kaip rizikos valdymo strategija pradiniam etape. Laikiną įdarbinimą reguliuoja Įdarbinimo per laikinojo įdarbinimo įmones įstatymas, priimtas norint įgyvendinti ES direktyvą dėl laikinųjų įdarbinimo įmonių darbo. Nelegalų įdarbinimą Lietuvoje kontroliuoja ir prevencines priemones įgyvendina skirtingos institucijos, pavyzdžiui, Valstybinė darbo inspekcija, Valstybinė socialinio draudimo fondo valdyba, Valstybinė mokesčių inspekcija, Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnyba ir Policijos departamentas. Remiantis valstybinės darbo inspekcijos ataskaita, visuose ūkio sektoriuose dažniausiai pasitaikantys nelegalaus įdarbinimo atvejai Lietuvoje yra šie: 1. Darbas be	Rizika nereikšminga
---------------------------------	---	---	---	----------------------------

			darbo sutarties, 2. Individualūs asmenys, vykdančys ekonominę veiklą be savarankiškos veiklos vykdymo licencijų, 3. Ekonominės veiklos vykdymas legaliai neįregistruojant bendrovės, arba be reikalingų licencijų arba vykdant kitą nelegalią veiklą. Norėdama mažinti nedeklaruotą darbą veiksmingiau, 2011 m. Valstybinė darbo inspekcija sudarė nuolatinės grupės nelegaliam darbui Lietuvos penkiuose didžiausiuose miestuose kontroliuoti, kad būtų nedeklaruoto darbo kontrolės ir prevencijos. Grupės yra sudarytos iš VDI inspektorių, kuriems suteikti atitinkami išteklių. Kai reikia, pagalbos galima kreiptis į kitų institucijų atstovus. Rezultatai rodo, kad ši iniciatyva sumažino nelegalaus darbo atvejų aptikimą lyginant su ankstesniais metais. 2012 m. Valstybinė darbo inspekcija atliko daugiau nei 3700 galimo nelegalaus įdarbinimo patikrinimų ir nustatė 1700 nelegaliai įdarbintus asmenis. Dauguma nelegalaus (neteisėto) darbo atvejų 2012 m. pasitaikė šiuose ūkio sektoriuose: statyba - 35,85 proc, kitos viešosios paslaugos - 12,46 proc., didmeninė/mažmeninė prekyba - 10,53 proc., žemės ūkis - 7,84 proc. Rizikingiausi ūkio sektoriai ir toliau išlieka tie patys: statyba, didmeninė ir mažmeninė prekyba, žemės ūkis. Reikėtų atkreipti dėmesį, kad palyginus su 2011 m. nelegaliai miškininkystės sektoriuje įdarbintų asmenų skaičius sumažėjo nuo 6,86 proc. iki 4,44 proc. 2012 m. Valstybinė mokesčių inspekcija parengė 2013 m. veiksmų planą, kuriame pabrėžiamas poreikis sustiprinti
--	--	--	--

			nelegalaus įdarbinimo kontrolės ir prevencinių priemonių taikymą siekiant geresnių rezultatų nei 2012 m. Remiantis anksčiau pateikta informacija galima matyti, kad, nors ir pasitaiko kai kurių nelegalaus įdarbinimo miškininkystės sektoriuje atvejų, tačiau teisės institucijų įgyvendintos kontrolės ir prevencinės priemonės, taip pat ir teigiamos tendencijos link mažesnių nelegalaus įdarbinimo atvejų miškininkystės sektoriuje suteikia tvirtą pagrindą priskiriant šią reikalavimų dalį prie nereikšmingos rizikos.	
--	--	--	---	--

1.13 Paprotinės teisės	Įstatymai, apimantys paprotines teises, susijusias su miško produktų naudojimu, įskaitant reikalavimus, apimančius nuosavybės teises.	• Miškų įstatymas (1994-11-22, Nr. I-671) • Čepelių valstybinio gamtinio rezervato lankymo taisyklės • Žūkės Žuvinto biosferos gamtiniame rezervate taisyklės	Lietuvoje nėra asmenų grupių, turinčių paprotinių teisių į miško naudojimą. Paprotinės teisės į nemedieninių miško produktų naudojimą valstybinių gamtinių rezervatų teritorijose yra apibrėžiamos specialiais reglamentais, leidžiančiais vietinėms bendruomenėms rinkti uogas ir grybus, taip pat žuvauti laikantis specialių nuostatų. Miško kirtimo veikla gamtiniuose rezervatuose yra draudžiama įstatymų.	Rizika nereikšminga
1.14 Laisvas ir išankstinis sutikimas	Laikomasi atitinkamų įstatymų, apimančių laisvą ir išankstinį sutikimą, kurie siejami su miško tvarkymo teisėmis, miško išteklių naudojimu, naudos dalijimusi ir t.t.	• Visuomenės dalyvavimo teritorijų planavimo procese nuostatai (Vyriausybės nutarimas, 2004-07-16, Nr. 904) • Dėl miškų tvarkymo schemų ir vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių patvirtinimo (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymas, 2006-09-01, Nr. D1-406)	Laisvas ir išankstinis sutikimas, miškų tvarkymui, teisės naudotis miško ištekliais, dalytis nauda (ir t. t.) yra įtrauktas į Visuomenės dalyvavimo teritorijų planavimo procese nuostatus. Visuomenės dalyvavimo teritorijų planavimo dokumento rengimo procese bendroji ar supaprastinta tvarka taikoma atsižvelgiant į teritorijų planavimo lygmenis (pagal planuojamos teritorijos dydį ir sprendinių konkretizavimo lygį) ir rūšis. Šiuose nuostatuose numatyta, kad bendrasis, specialusis ir detalusis teritorijų planavimas yra viešas. Nuostatai taip pat apima reikalavimus miškotvarkos plano rengimo procesui, į kuriuos įtraukiami reikalavimai laisvam ir išankstinis sutikimui. Panašūs reikalavimai taip pat pateikti miškotvarkos projektų rengimo tvarkoje.	Rizika nereikšminga
1.15 Vietinių gyventojų-čiabuvių teisės	Įstatymai, reguliuojantys vietinių gyventojų-čiabuvių teises, susijusias su miško veikla. Reikėtų atsižvelgti į tokius galimus aspektus, kaip teisė į žemę, teisė naudoti tam tikrus su mišku susijusius išteklius arba praktikuoti tradicinę veiklą, apimančią miško žemes.	Lietuvoje nėra čiabuvių. Lietuviai yra vietinė tauta savo žemėje.	Netaikoma – Lietuvoje nėra čiabuvių. Lietuviai yra vietinė tauta savo žemėje.	Netaikoma – Lietuvoje nėra čiabuvių. Lietuviai yra vietinė tauta savo žemėje.

1.16 Rūšių, kiekio, kokybės klasifikacija	Įstatymai, reguliuojantys, kaip mediena prekybos ir transporto srityje klasifikuojama pagal rūšis, kiekį ir kokybę. Neteisinga medienos klasifikacija yra gerai žinomas metodas, siekiant sumažinti (išvengti) mokesčius ir rinkliavas. Turėtų būti nustatyta rizikos riba, kada žaliava ar produktas turėtų būti laikomas nelegaliu dėl neteisingai identifikuotos rūšies, kiekio ir kokybės. Tai gali apimti atvejus, kai šis klaidingas klasifikavimas atliekamas siekiant išvengti rinkliavų arba mokesčių mokėjimo arba, kai draudimai prekiauti produktais ir rūšimis yra nustatyti regiono, šalies ar tarptautiniu mastu. Su šia problema dažniausiai susiduriama šalyse, kur aukštas korupcijos suvokimo indeksas yra <50.	• Miškų įstatymas (1994-11-22, Nr. I-671) • Nacionalinė miškų ūkio sektoriaus plėtros programa (Vyriausybės nutarimas, 2012-05-23, Nr. 569) • Apvaliosios medienos bei nenukirsto miško matavimo ir tūrio nustatymo taisyklės (Aplinkos ministro įsakymas, 2010-09-10, Nr. D1-747) • Prekybos apvaliąja mediena taisyklės (Aplinkos ministro įsakymas, 2011-12-16, Nr. D1-984) • Apvaliosios medienos klasifikavimo ir ženklinimo taisyklės (Aplinkos ministro įsakymas, 2001-07-05, Nr. 358) • Apvaliosios medienos apskaitos tvarkos aprašas (Aplinkos ministro įsakymas, 2007-12-12, Nr. D1-672)	Pagal Miškų įstatymą Aplinkos ministerija yra atsakinga už teisės aktus ir taisykles, susijusius su apvaliosios medienos kokybės ir kiekio klasifikavimu bei matavimu. Aplinkos ministro patvirtinti teisės aktai yra paminėti informacijos šaltiniuose. Apvaliosios medienos, nenukirsto miško matavimo ir tūrio nustatymo taisyklėse nurodoma, kaip skirtingų medienos produktų (apvaliosios medienos, nukirstos medienos, komercinės medienos ir t. t.) kiekis turi būti apskaičiuojamas bei pateikiamos rąstų tūrio skaičiavimo lentelės, o taip pat ir kitos medienos kiekio skaičiavimo formulės. Apvaliosios medienos prekybos taisyklėse nustatoma, kaip mediena turi būti pardavinėjama nenukirstu mišku bei pateikiamos taisyklės ir tvarka, kaip turi būti organizuojamas medienos pardavimas nenukirstu mišku. Taisyklėse nustatomos skaidrios valstybinio nenukirsto miško pardavimo taisyklės. Apvaliosios medienos apskaitos tvarkos aprašas nustato apvaliosios medienos priėmimą, perdavimą, perklasifikavimą bei judėjimo fiksavimą apskaitoje ir yra privalomas valstybės įmonėms miškų urėdijoms, nacionalinių parkų direktijoms bei kitiems valstybinių miškų valdytojams (patikėtiniams). Šį tvarkos aprašą gali taikyti kiti juridiniai ir fiziniai asmenys, gaminantys ir parduodantys medieną. „Transparency International“ Lietuvos korupcijos suvokimo indeksas 2013 m.	Rizika nereikšminga
--	---	--	---	----------------------------

			buvo 57 (>50), taigi korupcija nėra laikoma pagrindiniu veiksniu, turinčiu neigiamos įtakos rūšių, kiekių ir kokybės klasifikacijai Lietuvoje.	
--	--	--	--	--

1.17 Prekyba ir transportas	Turi būti gauti visi reikalingi prekybos ir transportavimo leidimai. Šie dokumentai apima teisiškai reikalaujamus išvežimo leidimus, važtaraščius ir kitus dokumentus, leidžiančius išvežti medieną iš kirtavietės. Šalyse, kuriose korupcijos lygis aukštas, šie dokumentai, paprastai, klostojami arba gaunami duodant kyšius. Nelegalaus miško kirtimo atvejais pervežimo dokumentai iš kitų vietų, išskyrus kirtavietes, gali būti pateikti kaip netikras legalaus kirtimo įrodymas.	• Apvaliosios medienos apskaitos tvarkos aprašas (Aplinkos ministro įsakymas, 2007-12-12, Nr. D1-672) • Apvaliosios medienos, pagamintos privačiuose miškuose, gabenimo tvarkos aprašas (Aplinkos ministro įsakymas, 2004-06-03, Nr. D1-313) • Prekybos apvaliąja mediena taisyklės (Aplinkos ministro įsakymas, 2011-12-16, Nr. D1-984) • Dėl savavališkai iškirstų medžių ir krūmų, augusių miško žemėje, ir pagamintos apvalios medienos ištraukimo arba išvežimo tvarkos (Aplinkos ministro įsakymas, 2002-05-13, Nr. 237)	Mediena turi būti parduodama pagal Apvaliosios medienos prekybos taisyklėse aprašomą aukciono sistemą. Su aukciono laimėtoju pasirašomos ilgalaikės arba pusmečio sutartys. Išsami aukcionų rengimo tvarka aprašoma minėtose taisyklėse. Apvaliosios medienos apskaitos tvarkos apraše yra nustatyta tvarka, kaip apvalioji mediena turi būti priimta (reikalingi dokumentai ir duomenys), taip pat pateikiama ir aprašoma dokumentais patvirtinta medienos atsekamumo sistema, paaiškinama, kaip užpildyti reikalingus dokumentus. Apvaliosios medienos, pagamintos privačiuose miškuose, gabenimo tvarkos apraše nurodoma, kad asmuo, pervežantis medieną iš privačių miškų, privalo turėti medienos pervežimo lapą, dokumentą, įrodantį jo tapatybę, kirtimo leidimą (jei reikia), miško nuosavybės dokumentą (kai kirtimo leidimas nereikalingas ir perveža savininkas) arba dokumentą, įrodantį teisėtą medienos nuosavybę (sutartį ir t. t.) (kai perveža rangovas). Pervežimo lape reikalinga nurodyti informacija ir duomenys bei kiti dokumentai yra aprašomi minėtame tvarkos apraše. Minėtuose teisės aktuose galima aiškiai susieti dokumentus, susijusius su pervežimu, prekyba, konkrečiai aptariama medžiaga ir kilme. Regiono aplinkos apsaugos departamento miškų kontrolės skyrius tikrina, kaip vykdomi teisės aktuose nustatyti reikalavimai prekybai ir transportui. Jei	Rizika nereikšminga
------------------------------------	---	---	--	----------------------------

			miškuose randama neteisėtai nukirstos medienos, minėta institucija privalo išduoti transportavimo leidimą. Tokio pervežimo tvarka yra nustatoma Savavališkai iškirstų medžių ir krūmų, augusių miško žemėje, ir pagamintos apvalios medienos ištraukimo arba išvežimo tvarkoje. Savavališkų kirtimų statistinius duomenis prašome žiūrėti 1.4 rodiklio (leidimai kirsti mišką) skyriuje. Kyšininkavimas tarp asmenų, atsakingų už miško kirtimo leidimų ar pervežimo dokumentų išdavimą, taip pat suklustotų dokumentų rengimas ir teikimas gali būti problema; tačiau nėra pakankamai įrodymų, kai tokie dokumentai buvo išduoti. Lietuvoje teisės normos apima visus prekybos ir transporto leidimus. Be to „Transparency International“ Lietuvos korupcijos suvokimo indeksas 2013 m. buvo 57 (>50), taigi korupcija nėra laikoma pagrindiniu veiksniu, turinčiu neigiamos įtakos medienos prekybai ir transportavimui Lietuvoje.	
--	--	--	--	--

1.18 Tikslinė prekyba ir sandorių kainodara	Tikslinę prekybą reguliuojantys įstatymai. Tikslinė prekyba su susijusiomis bendrovėmis, įsteigtomis mokesčių lengvatas taikančiose vietose su dirbtinėmis sandorių kainomis – tai gerai žinomas būdas išvengti teisėtai nustatytų mokesčių ir rinkliavų mokėjimo miškus kertančiai šaliai. Tai laikoma svarbiu lėšų generatoriumi, kuriuo skatinamas miško tarnybų ir darbuotojų, susijusių su miško kirtimais, kyšininkavimas. Daugelis šalių išleido įstatymus, apimančius sandorių kainodarą ir tikslinę prekybą. Reikėtų atkreipti dėmesį, kad čia gali būti įtraukta tik sandorių kainodara ir tikslinė prekyba, nes jos yra teisiškai draudžiamos šalyje. Kai produktai parduodami išvežant iš šalies už kainą, kuri žymiai mažesnė už rinkos vertę, o paskui parduodami kitai tiekimo grandžiai už rinkos kainas, tai, paprastai, yra aiškus mokesčių vengimo veiksnys. Paprastai, produktai nėra fiziškai perkeltami į prekybos bendrovę.	• Sandorių kainodara (Finansų ministro įsakymas Nr. 1K-123, 2004-04-09). • Plonos kapitalizacijos taisyklės (Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimas, 2003-12-09, Nr. 1575) • Prašymo pritarti būsimąjį kontroliuojamojo sandorio kainodaros principams taisyklės (Valstybinės mokesčių inspekcijos įsakymas, 2011-10-21, Nr. VA-106) • Ataskaitos apie kontroliuojamuosius ir kontroliuojančius vienetų bei asmenis FR0438 formos ir jos užpildymo taisyklės (Valstybinės mokesčių inspekcijos įsakymas, 2004-09-22, Nr. 376) • Asocijuotų asmenų tarpusavio sandorių arba ūkinių operacijų ataskaitos FR0528 formos ir jos užpildymo taisyklių patvirtinimas (Valstybinės mokesčių inspekcijos įsakymas, 2005-03-22, Nr. VA-27) • Pelno mokesčio įstatymas (2001-12-20, IX-675) • Tikslinių teritorijų sąrašas (Finansų ministro įsakymas, 2001-12-22, Nr. 344) • http://www.kpmg.com/Global/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/gtps-	Tikslinę prekybą Lietuvoje reguliuoja Pelno mokesčio įstatymas. Tikslinė prekyba Lietuvoje draudžiama, tačiau Lietuvos finansų ministras patvirtino tikslinių teritorijų sąrašą. Pagal įstatymus, tikslinėse teritorijose įregistruotoms bendrovėms yra taikoma skirtinga apmokestinimo tvarka. Sandorių kainodaros (toliau - SK) taisyklės buvo patvirtintos ir integruotos į Lietuvos mokesčių sistemą 2004 m. Lietuvos SK taisyklėse nustatyti reikalavimai SK dokumentams daugiausia priklauso nuo Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos parengtų Sandorių kainodaros gairių daugiašalėms įmonėms ir mokesčių administratoriams. SK dokumentų reglamentai Europos Sąjungoje yra išdėstyti Europos Sąjungos Asocijuotų įmonių sandorių kainodaros elgesio kodekse, patvirtintame Europos Sąjungos Tarybos. Vadovaujantis Lietuvos SK taisyklių XI skyriaus „Kontroliuojamų sandorių kainodaros dokumentavimo reikalavimo“ nuostatomis, kontroliuojamų sandorių dokumentavimo nuostatai privalomi: • Lietuvos vienetams (įmonėms), kurių finansinė atskaitomybė yra sudaroma vadovaujantis Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymu ir kurių metinės pardavimo pajamos (apyvarta) siekė per 10 milijonų litų (apie 3 milijonus eurų); • Finansų įmonėms ir kredito įstaigoms, kurių veiklą Lietuvoje reglamentuoja Lietuvos Respublikos	Rizika nereikšminga
--	---	---	---	----------------------------

		2012/lithuania.pdf • http://www.pwc.com/lt/en/about/svcs/tax-transfer-pricing.jhtml	finansų įstaigų įstatymas; • Draudimo įmonėms, kurių veiklą Lietuvoje reglamentuoja Draudimo įstatymas • Užsienio vienetams, vykdančioms veiklą Lietuvoje per nuolatinės buveinės, jei šių vienetų nuolatinėi buveinei Lietuvoje priskiriamos metinės pajamos siekia per 10 milijonų litų (apie 3 milijonus eurų). Subjektai, nepriklausantys reglamentams, susijusiems su privalomu SK dokumentų rengimu gali rengti arba nerengti SK dokumentų savo nuožiūra. Tačiau pagal Lietuvos pelno mokesčio įstatymą, visi subjektai turi būti pasirengę pagrįsti, kad kontroliuojami sandoriai atitinka „ištiesos rankos principą“. Teisėtvara, susijusi su tiksline prekyba ir sandorių kainodara yra labai griežtai reglamentuojama ir stebimi Valstybinės mokesčių inspekcijos. Taigi nėra pakankamai įrodymų, kad ši kategorijos dalis gali būti problema Lietuvoje.	
--	--	--	--	--

1.19 Muitinės reglamentai	Muitinės reglamentai, apimantys tokias sritis kaip eksporto/ importo licencijos, produktų klasifikacija (kodai, kiekiai, kokybė ir rūšys).	• Muitinės įstatymas (2004-04-27 Nr. IX-2183) • 2012 m. spalio 9 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentais (ES) nr. 927/2012, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamento (EEB) nr. 2658/87 dėl tarifų ir statistinės nomenklatūros bei dėl Bendrojo muitų tarifo I priedas • Lietuvos Respublikos integruoto tarifo LITAR duomenų bazė • Lietuvos Respublikos muitinės metinė ataskaita (2012 m.)	Remiantis Lietuvos Respublikos muitinės metine ataskaita, medienos pramonė nėra paminėta tarp rizikingų verslo sektorių, susijusių su muitinės mokesčių mokėjimo vengimu ar netiksliau, ar klaidingu produktų klasifikavimu. Paprastai, Lietuvos Respublikos muitinė taiko griežtą muitinės kontrolę skirtinguose lygmenyse, įskaitant atsitiktinius produktų klasifikacijos patikrinimus, produkto vertės vertinimus ir produkto kilmės šalies vertinimus. Be to, Lietuva laikosi skirtingų produktų klasifikavimo pagal ES reglamentus. Nėra pakankamai įrodymų, kad reikėtų šią kategorijos dalį priskirti reikšmingai rizikai.	Rizika nereikšminga
1.20 CITES	CITES (Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencija, dar žinoma kaip Vašingtono konvencija) leidimai.	• Įstatymas dėl Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos ratifikavimo (2001-05-22, Nr. IX-337) • Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro, Muitinės Departamento prie Finansų Ministerijos direktoriaus ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos muitinės departamento įsakymas "Dėl prekybos laukiniais gyvūnais taisyklių patvirtinimo" (2002-12-21, Nr. 658/831/743) • Aplinkos apsaugos įstatymas (2005-03-24, Nr. I-2223) • Laukinės augalijos įstatymas (1999-06-15, Nr. VIII-1226) • Aplinkos ministro įsakymas dėl prekybos saugomų rūšių laukiniais augalais ir grybais taisyklių patvirtinimo (2006-05-25, Nr. D1-260) • Lietuvos Respublikos muitinės metinė	CITES Lietuvos Respublikoje įsigaliojo 2002 m. kovo 9 d. Prekybos laukiniais gyvūnais taisyklės, kuriomis reglamentuojamas gyvūnų, jų dalių ar gaminių iš jų įvežimas į Lietuvos Respubliką bei išvežimas iš jos, parengtos vadovaujantis Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos (CITES) reikalavimais, 1996 m. gruodžio 9 d. Tarybos Reglamento (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą bei 2001 m. rugpjūčio 30 d. Komisijos Reglamento (EB) Nr. 1808/2001, nustatančio išsamias laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą įgyvendinimo taisyklių nuostatas. Norint įvežti (išsivežti) gyvūnus ir augalus, jų dalis arba iš jų pagamintas prekes, reikia laikytis anksčiau paminėtuose reglamentuose nustatytos	Rizika nereikšminga

		ataskaita (2012 m.)	tvarkos ir turėti šiuose Reglamentuose nurodytus leidimus, pažymėjimus ir kitus dokumentus. Kiekvieną kartą pervežant gyvūnus ir augalus, jų dalis ar iš jų pagamintas prekes reikia pateikti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro išduotą atskirą leidimą. Įvežant į Lietuvą/ išvežant iš Lietuvos į trečias šalis gyvūnus ir augalus, jų dalis arba iš jų pagamintus produktus, muitinės formalumus tvarkyti leidžiama tik pateikus reikalingus leidimus. Remiantis Lietuvos Respublikos muitinės ataskaita 2012 m. pasitaikė 13 atvejų, kai prekės buvo konfiskuotos dėl CITES reikalavimų pažeidimo, tačiau nėra nurodyta, ar jie buvo susiję su gyvūnų ar augalų rūšimis. Lietuvoje neauga CITES medžių rūšys.	
--	--	-------------------------------------	--	--

Urėdijos parengtas

LegalSource rizikos mažinimo priemonių planas

1. Identifikuotų rizikų sąrašas

VĮ Kėdainių miškų urėdijos rizikos vertinime dėl teisės aktų pažeidimo medienos ruošos ir prekybos metu nustatyta reikšminga rizika šiam rodikliui:

1.11. Darbuotojų sauga ir sveikata

Reikšminga rizika identifikuota miškininkystės sektoriuje, vykdanč miško kirtimą pjūklų ir su kirtimu susijusius darbus.

Miško kirtimas medkirte laikomas mažiau rizikingu, todėl rizika susijusi su miško kirtimu medkirte laikoma nereikšminga.

Kasdienė miškų urėdijos veikla, nesusijusi su miško kirtimu, nėra laikoma pavojinga, todėl rizika yra nereikšminga.

1.1 Veiksmai, kurie bus atliekami siekiant sumažinti nustatytą riziką

1.1.1 Rangovų, vykdančių miško kirtimo darbus pjūklų (įskaitant krūmapjoves) kontrolė:

A) Pasirašant sutartis su rangovais miško kirtimui ir su juo susijusiems darbams, sutartyse turi būti nurodyta, kad rangovinė įmonė privalo ir sutinka užtikrinti savo darbuotojų saugumą darbe visomis įmanomomis priemonėmis.

B) Sudarant sutartis su rangovais miškų urėdijai turi būti pateikiamas sąrašas darbuotojų, kurie dirbs miško kirtimo ir su juo susijusius darbus. Miškų urėdija turi reikalauti darbuotojų kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų kopijų. Jei po sutarties sudarymo rangovinėje įmonėje įdarbinami nauji darbuotojai, kurie atliks miško kirtimo ir su juo susijusius darbus, rangovinė įmonė turi informuoti miškų urėdiją apie tuos darbuotojus ir pateikti jų kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų kopijas. Darbuotojai, apie kuriuos nebuvo informuota miškų urėdija, negali dirbti miško kirtimo ir su juo susijusių darbų.

C) Rangovai, kurie miško kirtimo ir su juo susijusiems darbams atlikti naudojami subrangovų paslaugomis, turi raštu apie tai informuoti miškų urėdiją bei nurodyti datas, nuo kada iki kada ir kuriose vietose dirbs subrangovinės įmonės. Visi reikalavimai, kurie yra taikomi rangovams, yra taikomi ir subrangovams, t.y.

reikalavimai laikytis darbų saugos reikalavimų, miškų urėdijos informavimas apie miško darbininkus, jų kvalifikaciją ir kt. Jei miškų urėdija nėra informuota apie subrangovus, šie negali dirbti miško kirtimo ir su juo susijusių darbų miškų urėdijos miškuose.

D) Vieną kartą per mėnesį kiekviena rangovinė įmonė, dirbanti miškų urėdijose tvarkomuose miškuose, turi būti patikrinta atsakingų miškų urėdijos darbuotojų, siekiant įsitikinti, kad yra laikomasi su darbų sauga susijusių ir kitų išvardintų reikalavimų:

- a. Ar dėvimos asmens apsaugos priemonės (drabužiai su ryškios oranžinės ar geltonos spalvos elementais, apsauginis šalmas, veidą ir akis apsaugantis tinklėlis ar skydelis, prieštriukšminės ausinės, apsauginės pirštinės, kelnės su apsauga nuo įpjovimo, batai su pirštus saugančiu metaliniu ar plastikiniu priekiu ir rantytais padais)?
- b. Ar yra pirmosios medicininės pagalbos rinkinys darbo vietoje?
- c. Ar dirbant laikomasi nustatytų saugių atstumų jeigu biržėje dirba kiti pjovėjai (2,5 medžio aukščio)?
- d. Ar pjūklai yra techniškai tvarkingi, ar yra grandinės gaudytuvas, ir ar gerai veikia grandinės stabdis?
- e. Ar teisingai kertami medžiai (turi būti teisingai paliekamos užtūros)?
- f. Ar biržėje nėra įstrigusių medžių, jei tokie yra, ar pavojinga jų galimo kritimo zona apjuosta gerai matoma STOP juosta?
- g. Ar miško kirtėjai turi galiojančius atitinkamą kvalifikaciją patvirtinančius dokumentus?
- h. Ar yra pastatyti įspėjamieji ženklai prie kelių į kertamas biržes?
- i. Ar yra STOP juosta, skirta aptverti įstrigusiems medžiams, darbo vietoje?
- j. Ar darbus vykdo rangovinė įmonė, tiesiogiai sudariusi sutartį su miškų urėdija, ar subrangovinė įmonė, neturinti tiesioginės sutarties su miškų urėdija?
- k. Ar miškų urėdijai yra pranešta apie visus biržėje dirbančius darbininkus (Žr. punktą 1.1.1. B)?

Po kiekvieno patikrinimo surašomas aktas, kuriame nurodoma, kokie darbų saugos reikalavimai buvo vertinti bei nurodomi pastebėjimai. Nustačius neatitiktis darbų saugos ir kitiems reikalavimams, siekiant išvengti nelaimingų atsitikimų, darbai turi būti stabdomi iki tol, kol bus pašalintos neatitiktys.

E) Miškų urėdija 1 kartą per metus turi išanalizuoti darbų saugos patikrinimo aktus, surašytus per paskutinius 12 mėnesių bei turi parengti santrauką nustatytų neatitikčių, susijusių su darbų saugos reikalavimų nesilaikymu. Išanalizavus dažniausiai pasitaikančius pažeidimus, miškų urėdija turi identifikuoti neatitikčių atsiradimo priežastis bei imtis priemonių, kad jos nepasikartotų.

F) Miškų urėdija turi registruoti įvykusius nelaimingus atsitikimus, susijusius su medienos ruoša. Kiekvieno nelaimingo atsitikimo atveju turi būti išanalizuotos nelaimingo atsitikimo priežastys bei imtasi atitinkamų priemonių, kad jos nepasikartotų. Tai gali būti papildomas darbuotojų informavimas, mokymai, didesnis tikrinimų skaičius darbo vietoje ir pan.

1.1.2 Miškų urėdijos darbininkų, vykdančių miško kirtimo darbus pjūklu (įskaitant krūmapjoves) kontrolė:

A) Miškų urėdija turi užtikrinti, kad darbuotojams, dirbantiems miško kirtimo ir su juo susijusius darbus, būtų suteikta atitinkama kvalifikacija bei tai patvirtinantys galiojantys dokumentai.

B) Darbuotojai turi būti supažindinti su saugaus darbo instrukcijomis, miško darbų saugos taisyklėmis ir kitais saugą darbe reglamentuojančiais reikalavimais bei turi būti saugomi tai patvirtinantys dokumentai.

C) Vieną kartą per mėnesį kiekviena miškų urėdijos darbuotojų, dirbančių miško kirtimo ir su juo susijusius darbus, brigada ar pavienis darbininkas (kai tai leidžia miško darbų saugos taisyklės) turi būti patikrintas atsakingų miškų urėdijos darbuotojų, siekiant įsitikinti, kad yra laikomasi su darbų sauga susijusių ir kitų išvardintų reikalavimų:

a. Ar dėvimos asmens apsaugos priemonės (drabužiai su ryškios oranžinės ar geltonos spalvos elementais, apsauginis šalmas, veidą ir akis apsaugantis tinklelis ar skydelis, prieštriukšminės ausinės, apsauginės pirštinės, kelnės su apsauga nuo įpjovimo, batai su pirštus saugančiu metaliniu ar plastikiniu priekiu ir rantytais padais)?

- b. Ar yra pirmosios medicininės pagalbos rinkinys darbo vietoje?
- c. Ar dirbant laikomasi nustatytų saugių atstumų jeigu biržėje dirba kiti pjūvējai (2,5 medžio aukščio)?
- d. Ar pjūklai yra techniškai tvarkingi, ar yra grandinės gaudytuvas, ir ar gerai veikia grandinės stabdis?
- e. Ar teisingai kertami medžiai (turi būti teisingai paliekamos užtūros)?
- f. Ar biržėje nėra įstrigusių medžių, jei tokie yra, ar pavojinga jų galimo kritimo zona apjuosta gerai matoma STOP juosta?
- g. Ar yra pastatyti įspėjamieji ženklai prie kelių į kertamas biržes?
- h. Ar yra STOP juosta, skirta aptverti įstrigusiems medžiams, darbo vietoje?

Po kiekvieno patikrinimo surašomas aktas, kuriame nurodoma, kokie darbų saugos reikalavimai buvo vertinti bei nurodomi pastebėjimai. Nustačius neatitiktis darbų saugos ir kitiems reikalavimams, siekiant išvengti nelaimingų atsitikimų, darbai turi būti stabdomi iki tol, kol bus pašalintos neatitiktys.

D) Miškų urėdija 1 kartą per metus turi išanalizuoti darbų saugos patikrinimo aktus, surašytus per paskutinius 12 mėnesių bei turi parengti santrauką nustatytų neatitikčių, susijusių su darbų saugos reikalavimų nesilaikymu. Išanalizavus dažniausiai pasitaikančius pažeidimus, miškų urėdija turi identifikuoti neatitikčių atsiradimo priežastis bei imtis priemonių, kad jos nepasikartotų.

E) Miškų urėdija turi registruoti įvykusius nelaimingus atsitikimus, susijusius su medienos ruoša. Kiekvieno nelaimingo atsitikimo atveju turi būti išanalizuotos nelaimingo atsitikimo priežastys bei imtasi atitinkamų priemonių, kad jos nepasikartotų. Tai gali būti papildomas darbuotojų informavimas, mokymai, didesnis tikrinimų skaičius darbo vietoje ir pan.

2. Rizikos mažinimo veiksmų įvykdymo terminai ir atsakingo(-ų) darbuotojo(-ų) paskyrimas identifikuotos(-ų) rizikos(-ų) sumažinimo veiksams atlikti

Veiksmai rizikai sumažinti (žr. 1.1 poskyrį)	Rizikos mažinimo veiksmų įvykdymo terminai	Atsakingas darbuotojas
1.1.1 A)	Sudarant naujas sutartis nuo 2014 m. liepos 1 d.	Vyriausiasis inžinierius Zigmas Guoga
1.1.1 B)	Sudarant naujas sutartis nuo 2014 m. liepos 1 d.	Vyriausiasis inžinierius Zigmas Guoga
1.1.1 C)	Nuolat. Esamus rangovus informuoti rangovus iki 2014 m. rugsėjo 1 d.	Vyriausiasis inžinierius Zigmas Guoga
1.1.1 D)	Vieną kartą per mėnesį kiekviena rangovinė įmonė, dirbanti miškų urėdijos tvarkomuose miškuose	Miškų urėdijos padalinių vadovai: Pašušvio girininkija – girininkas Vidmantas Berulis; Dotnuvos girininkija – girininkas Albertas Bliznikas; Ažuoloto girininkija – girininkas Romaldas Bukauskas; Kėdainių girininkija – girininkas Petras Eigirdas; Lančiūnavos girininkija

		– laikinai einantis girininko pareigas Marius Bukauskas; Josvainių girininkija – laikinai einantis girininko pareigas Arvydas Kindurys; Skaistgirio girininkija – girininkas Rimantas Belazaras; Labūnavos girininkija – girininkas Remigijus Bučinskas; Medelynas – medelyno viršininkė Inga Rylienė.
1.1.1 E)	Vieną kartą per metus	Laikusiai einantis medienos ruošos ir darbų saugos inžinieriaus pareigas Rimantas Kasparavičius
1.1.1 F)	Įvykus nelaimingam atsitikimui, susijusiam su medienos ruoša	Laikusiai einantis medienos ruošos ir darbų saugos inžinieriaus pareigas Rimantas Kasparavičius
1.1.2 A)	Nuolat	Laikusiai einantis medienos ruošos ir darbų saugos inžinieriaus pareigas Rimantas Kasparavičius
1.1.2 B)	Nuolat	Laikusiai einantis medienos ruošos ir darbų saugos

		inžinieriaus pareigas Rimantas Kasparavičius
1.1.2 C)	Vieną kartą per mėnesį	Laikinais einantis medienos ruošos ir darbų saugos inžinieriaus pareigas Rimantas Kasparavičius
1.1.2D)	Vieną kartą per metus	Laikinais einantis medienos ruošos ir darbų saugos inžinieriaus pareigas Rimantas Kasparavičius
1.1.2 E)	Įvykus nelaimingam atsitikimui, susijusiam su medienos ruoša	Laikinais einantis medienos ruošos ir darbų saugos inžinieriaus pareigas Rimantas Kasparavičius

3. Papildoma informacija ar tolesni veiksmai, jeigu reikia

Identifikavus naujas rizikas, susijusias su galimu teisės aktų pažeidimu medienos ruošos ir prekybos metu, šis rizikos mažinimo priemonių planas turi būti peržiūrimas ir atnaujinamas siekiant užtikrinti, kad priimtose priemonės efektyviai sumažintų galimas rizikas. Be to, atsiradus poreikiui, ar įvykus pasikeitimams, rizikos mažinimo priemonės gali būti papildytos ar išbrauktos, jei jos tampa neaktualios.